

Nieuw PVE Frisse Scholen ontzorgt gemeenten en schoolbesturen

Een onnodig hoog energiegebruik en een slecht binnenklimaat in veel scholen was in 2005 de aanleiding voor RVO.nl, toen nog 'SenterNovem', om het 'Programma Frisse Scholen' te starten. Om gemeenten en schoolbesturen te ondersteunen bij het formuleren van hun eisen voor een energiezuinige, gezonde en comfortabele school nam RVO.nl in 2007 het initiatief tot een standaard Programma van Eisen (PvE) voor een Frisse School. Inmiddels is het PvE Frisse Scholen een veelgebruikt instrument. Onlangs is hiervan een nieuwe versie verschenen.

Tekst ir. Froukje van Dijken, BBA Binnenmilieu en ir. Hans Korbee, RVO.nl, Foto's Thea van den Heuvel

Bij onze werkzaamheden worden we geregeld geconfronteerd met schoolgebouwen waar de gebruikers klachten hebben over het binnenmilieu. Dergelijke klachten spelen niet alleen bij oude schoolgebouwen, ook bij nieuwbouw is dit geen uitzondering.

Vroegtijdig eisen formuleren

Bij nieuwbouw of renovatie is het belangrijk om al in een vroeg stadium eisen te formuleren aan het ontwerp van het gebouw en de installaties. De maatregelen kunnen dan nog in het ontwerp geïntegreerd worden, waardoor kosten worden bespaard. Het uiteindelijke doel is een zo gezond, comfortabel en energiezuinig mogelijke school binnen het beschikbare budget te realiseren.

Het PvE Frisse Scholen kan worden gebruikt voor:

- het vaststellen van een ambitieprofiel voor energie en binnenmilieu;
- het vastleggen van toetsbare prestatie-eisen voor energie en binnenmilieu in het PvE, bestekken en offertes;
- het controleren en toetsen van het ontwerp en het eindresultaat;
- het stellen van eisen aan monitoring en beheer en onderhoud.

Om het PvE Frisse Scholen voor zo veel mogelijk situaties te kunnen inzetten worden drie kwaliteitsniveaus gehanteerd:

- Klasse A (een zeer goede eindkwaliteit)
- Klasse B (goed)
- Klasse C (acceptabel)

Vanuit het programma Frisse Scholen wordt geadviseerd om bij nieuwbouw en ingrijpende renovaties uit te gaan van een klasse B-kwaliteit voor alle aspecten. Klasse A is van toepassing als men extra kwaliteit

wenst. Bijvoorbeeld: Klasse A voor akoestiek op een internationale school, waar les wordt gegeven in een taal die voor veel leerlingen niet de moedertaal is, of Klasse A voor luchtkwaliteit op een school voor langdurig zieke kinderen (o.a. kinderen met astma). Voor tijdelijke huisvesting, kleinere renovaties of wanneer de financiële middelen zeer beperkt zijn is Klasse C van toepassing.

Het PvE leest verder als een menukaart: de opdrachtgever bepaalt zelf welke eisen worden opgenomen en op welk ambitieniveau. Het kwaliteitsniveau is een keuze op maat en per thema en hangt af van uw ambities, eventuele speciale eisen ten aanzien van het type onderwijs of leerlingen en het beschikbare budget. De eisen in het PvE Frisse Scholen zijn gericht op standaard groepsruimten in het basisonderwijs of op theorielokalen in het voortgezet onderwijs. Voor andere ruimten dient specifiek naar het gebruik te worden gekeken en is het soms nodig om hiervoor een PvE op maat te maken. Het is raadzaam om een adviseur in te schakelen om een PvE op maat te maken. >

Brede School Houthaven, het eerste permanente gebouw in het Amsterdamse 'Excellente Gebied' Houthaven kent drie dimensies van duurzaamheid:

1. Multifunctioneel, flexibel en meervoudig gebruik: meer doen met dezelfde ruimte. Het gebouw kan 24 uur per dag gebruikt worden.
2. Klimaatneutraliteit en energiebewust: isolatie, warmteterugwinning en gebruik van daglicht.
3. Tijdloosheid en robuust: extra hoge verdiepingen zorgen voor flexibiliteit in het gebruik, liften zorgen voor toegankelijkheid voor iedereen; nu en in de toekomst.

Nieuwe versie sluit aan op EPC Bouwbesluit

Vanwege de wijzigingen in de wetgeving rond energieprestatie (EPC) in het Bouwbesluit per 1 januari 2015 is een herziene versie van het PvE Frisse Scholen verschenen. De belangrijkste wijzigingen in het PvE Frisse Scholen 2015 betreffen het thema energie, waarbij het eisenpakket sterk vereenvoudigd is. Hoe wordt voldaan aan de energieprestatie-eis wordt volledig aan de ontwerper overgelaten. Dat in het PvE Frisse Scholen onder alle thema's het aspect kwaliteitsborging is opgenomen is ook nieuw.

In onderstaande tabel zijn de inhoudelijke wijzigingen in het PvE Frisse Scholen 2015 aangegeven, ten opzichte van het PvE Frisse Scholen 2012.

Na het opstellen van de eisen zullen gemeenten en schoolbesturen ook moeten toetsen of de plannen en gebouwde resultaten werkelijk aan de gestelde eisen voldoen. Hiervoor is de 'Frisse Scholen Toets' ontwikkeld. Dit voorjaar komt een versie beschikbaar, die aansluit bij het PvE 2015. Er zal dan ook informatie komen over de wijze waarop het PvE aansluit op GPR-gebouw en BREEAM.nl. ◀

Er komen steeds meer goede voorbeelden van scholen beschikbaar, zie de recent gepubliceerde whitepaper 'Ervaringen van zes koplopers van (bijna) energieneutrale scholen! Deze en andere voorbeelden zal RVO.nl ook via het www.KennishuisGO.nl ontsluiten onder het motto 'een goed voorbeeld doet goed volgen!'. Het Programma van Eisen - Frisse Scholen 2015 is een publicatie van RVO.nl, opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het PvE is gratis te downloaden via www.frisse-scholen.nl.

Wijzigingen in het PvE Frisse Scholen 2015 ten opzichte van het PvE Frisse Scholen 2012

Energie	
Energieprestatie	De energieprestatie wordt uitgedrukt in een energielabel, geschikt voor zowel nieuwbouw als renovatie. De Klasse C-eis is alleen van toepassing voor bestaande bouw.
Binnenluchtqualiteit	
Spuiventilatie	In de toelichting zijn richtlijnen opgenomen voor de afmetingen van de te openen delen. Dit was voorheen een eis.
Ruimtevolume	Eisen zijn verwijderd.
Tabaksrook	Stivoro is opgeheven. De verwijzing naar de criteria van De Rookvrije School van Stivoro is verwijderd.
Visueel comfort	
Daglicht	De eisen ten aanzien van de kleur en de LTA-waarde van het glas zijn verwijderd.
Akoestisch comfort	
Ruimteakoestiek	De eisen ten aanzien van de nagalmtijd zijn enigszins gewijzigd, waardoor een groter onderscheid ontstaat tussen de klassen.